

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 6. februārī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Aldis Laviņš un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 16/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Kriminālprocesa likuma 272. panta pirmo daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka apcietinājumu var piemērot tikai tad, ja kriminālprocesā iegūtās konkrētās ziņas par faktiem rada pamatotas aizdomas, ka persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, par kuru likums paredz brīvības atņemšanas sodu, un cita drošības līdzekļa piemērošana nevar nodrošināt, ka persona neizdarīs jaunu noziedzīgu nodarījumu, netraucēs vai neizvairīsies no pirmstiesas kriminālprocesa, tiesas vai sprieduma izpildīšanas.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts kopsakarā ar 19.² panta sestās daļas 1. punktu prasa pieteikumā juridiski pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteiktās pamattiesības.

No pieteikuma un tam pievienotā dokumenta izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam ir piemērots apstrīdētajā normā paredzētais drošības līdzeklis – apcietinājums. Viņš vairākkārt vērsies tiesā ar lūgumu atcelt piemēroto drošības līdzekli, tomēr tiesa šos lūgumus noraidījusi, jo uzskatījusi, ka pastāv apstrīdētajā normā noteiktais pamats, lai turpinātu tā piemērošanu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apcietinājums viņam piemērots nepamatoti, jo viņš neesot izdarījis noziedzīgu nodarījumu, kura izdarīšanā tiekot apsūdzēts, kā arī neplānojot izdarīt jaunu noziedzīgu nodarījumu. Apstrīdētā norma pieļaujot, ka pret Pieteikumu iesniedzēju izturās tā, it kā jau būtu pierādīts,

ka viņš ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu. Tādējādi esot aizskartas viņam Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības uz nevainīguma prezumpciju.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka Satversmes 92. panta otrajā teikumā noteiktais nevainīguma prezumpcijas princips kriminālprocesā prasa nodrošināt personai tiesības tikt uzskatītai par nevainīgu izvirzītajās apsūdzībās līdz brīdim, kad ar spēkā stājušos tiesas spriedumu tiek atzīta personas vaina. Taču nevainīguma prezumpcijas princips neliedz apsūdzību izvirzošajām un uzturošajām iestādēm veikt kriminālprocesuālus pasākumus un piemērot aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai kriminālprocesuālus drošības līdzekļus, tostarp apcietinājumu. Tāpat nevainīguma prezumpcijas princips neliedz kompetentajām iestādēm celt apsūdzību un apgalvot, ka persona ir vainīga noteikta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā (*sk. Satversmes tiesas 2006. gada 23. februāra sprieduma lietā Nr. 2005-22-01 4. un 5. punktu un 2019. gada 23. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-08-01 8. punktu*).

Ņemot vērā minētās Satversmes tiesas atziņas, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, ka Satversmes 92. pantā noteiktais nevainīguma prezumpcijas princips liedz personai kā kriminālprocesuālu drošības līdzekli piemērot apcietinājumu, ja pastāv apstrīdētajā normā norādītais pamats tā piemērošanai. Tādējādi pieteikumā nav pamatots, ka apstrīdētā norma aizskar Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. pantā noteiktās tiesības uz nevainīguma prezumpciju.

Turklāt pieteikumā ietverti vairāki apsvērumi, kas norāda uz to, ka Pieteikuma iesniedzējs apstrīd procesa virzītāja veikto apstrīdētās normas piemērošanu. Tomēr šādi argumenti nav uzskatāmi par pamattiesību aizskāruma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē. Satversmes tiesas kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka Satversmes tiesai nav kompetences pārvērtēt, vai valsts institūcijas tiesību normu attiecībā uz iesniedzēju piemērojušas pareizi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā, 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 16/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš